

3. Про складання платіжного балансу України. Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 17 березня 2000 р. N 517.

4. Статистика зовнішнього сектору / Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#1>.

Червко А. І., здобувачка вищої освіти 3 курсу, група ФК-191
Науковий керівник – **Парубець О. М.**, д.е.н., професор
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВАЛЮТНОГО СОЮЗУ В КРАЇНАХ ЄС

Економічний та валютний союз Європейського союзу є прикладом успішного та розвинутого регіонального валютного угруповання. Цей союз був створений в протидію долару, який у 70-х роках почав збільшувати амплітуду коливання.

Звичайно, введення євро в обіг не було процедурою одного року. Це був довгий процес: спочатку потрібно було зрозуміти формат валюти, її назву та дизайн, а далі вже йшов запуск «друкарського станку». Спочатку євро було введено у безготівковому вигляді опівночі 1 січня 1999 року. Це було зроблено для того, щоб можна було надрукувати достатню кількість реальних банкнот та вирішити всі питання з цього приводу. Перед випуском євро у готівковий обіг у 2002 році, Євросоюз зіткнувся з низкою проблем щодо прав логотипу та дизайну валюти [1].

Валютний союз, який отримав такий успіх, зараз потерпає низку проблем від свого ж успіху. Союз, який починався з 6 країн, в деякі часи мав значення до 28 країн у своєму складі. На 2022 рік європейський союз налічує 27 членів. При цьому євро введено в обіг лише у 19 країнах. Причина такої відмінності полягає у тому, що збільшення кількості членів призводить до того, що країни союзу досить сильно різняться між собою, особливо в економічних показниках (таких як ВВП, ВВП на душу населення і т. п.). Звичайно, це є результатом різниці між країнами в масштабах, кількості населення та географічного розташування та інших факторів. Всі ці фактори впливають на той факт, що євро стало досить чутливою валютою до будь-яких потрясінь в країні-союзнику. За свою історію існування валюта та союз мали декілька найбільш ризикових точок (табл.1).

Таблиця 1 – Проблеми валютного союзу країн ЄС за період існування євро

Роки	Подія	Процеси
2008-2009	Світова фінансово-економічна криза	Поступове ослаблення євро щодо долару протягом наступних 2-3 років. Особливо важким був період 2010 року. [6]
2015	Боргова криза в Греції	Нестабільна ситуація Греції в союзі. Коливання євро в результаті нестабільності країни-члена.
2016-2020	Велика Британія покидає ЄС	Велика Британія прийняла рішення про вихід із ЄС, що призвело до політичної кризи, яка негативно вплинула на стан валюти.
2020-2022	Covid-19 (Коронакриза)	Локдауни призвели до скорочення темпів економіки країн Європи. Велике збільшення видатків на медичну та соціальну допомогу при зменшенні доходів [4].
2022	Вторгнення росії в Україну	Дестабілізація світового ринку. Перетворення росії на країну-ізгой. Можлива перспектива розширення європейського союзу та блоку НАТО.

Джерело: складено на основі [2-8].

Основні проблеми мали глобальний характер, проте вони в першу чергу починалися з найслабкіших країн зі спільною валютою. Ще після Другої світової війни південна частина Європи розвивалася з меншими темпами в порівнянні з північною. Такими країнами є Греція, Італія, Португалія, Іспанія та Кіпр [2]. Ця проблема є наслідком попередньої — не всі країни валютного союзу можуть конкурувати зі своєю продукцією

на ринку Європи. Тобто економіка країн південних регіонів не витримує конкуренції та переходить в стадію стагнації. В першу чергу, саме таким чином і була створена боргова криза в Греції у 2015 році.

Не меншою проблемою є недостатня інтегрованість інститутів між собою. Тобто органи, які представляють саме правління Євросоюзу, можуть мати недостатній доступ та вплив на інститути держав-членів. Саме тому інколи союз не може завчасно вирішувати певні події в країнах, які ведуть до коливання економік та курсу. Через це у населення країн ЄС поступово починає зменшуватися довіра до головних інститутів союзу.

Проблемою валютного союзу є те, що не всі країни ЄС користуються євро, при цьому вони залишаються тісно пов'язаними між собою економічно та політично. Причин такого основні дві: якісь країни просто не довіряють євро, як стабільній валюті, або деякі не відповідають економічно-фінансовим показникам найбільш розвинутих країн Євросоюзу [3].

У валютного союзу є тільки два варіанти подальшого розвитку: подальше удосконалення союзу та процесів в ньому або поступова дезінтеграція. Кроки як до першого, так і до другого вже мали свій початок. Якщо розглядати процес дезінтеграції, то яскравим представником є Велика Британія, яка у 2020 році покинула ЄС. Звичайно, ця країна не була членом валютного союзу, проте кризи, які відбуваються в країнах Євросоюзу, зменшують довіру європейського союзу до системи. Видатний політолог Ф. Шміттер стверджує, що в регіональному об'єднанні, поряд зі стратегіями, які передбачають зростання рівня повноважень у прийнятті рішень спільними інститутами, розширення сфери спільних рішень та зобов'язань і поєднання цих двох тенденцій можуть з'являтися певні реверсивні рухи [8].

Але не слід відкидати шляхи щодо покращення ситуації в союзі. Так, ще у 2018 році Е. Макрон та А. Меркель запропонували створити окремий бюджет для Євросоюзу паралельно з бюджетом ЄС задля зменшення негативних ризиків для валютного союзу у випадку майбутніх криз [2]. Проте, валютний союз все ще потерпає досить важких негативних наслідків від коронакризи, а з 24 лютого 2022 і від війни в Україні. На період травня 2022 року євро показує рекордні показники інфляції (рис. 1). Останній показник мав значення у 8,1%, коли в середньому цей показник не перевищував і 2% [6].

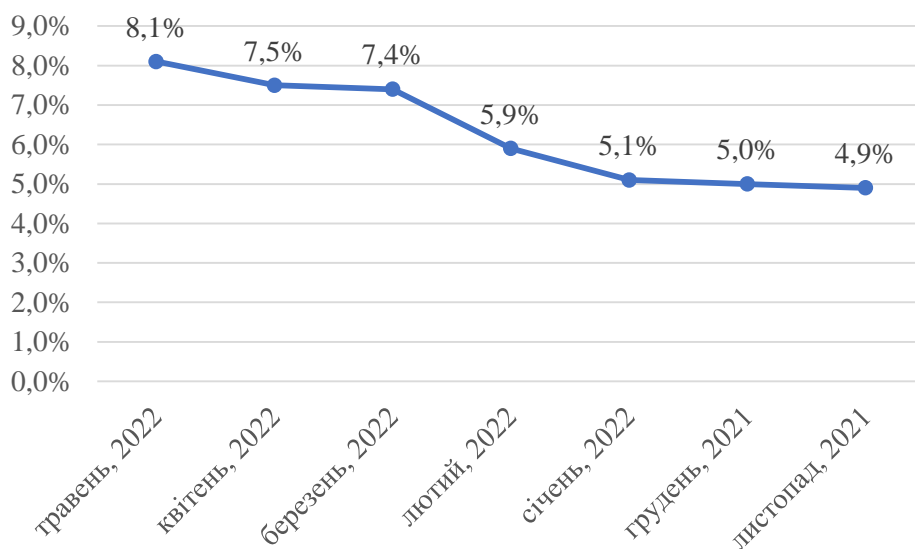

Рисунок 1 – Інфляційні процеси євро за листопад 2021 – травень 2022

Джерело: складено на основі [4].

Отже, валютний союз ЄС має низку проблем, які в першу чергу пов'язанні з неоднорідним економічним розвитком країн-членів та недостатньою інтегрованістю головних інститутів союзу. Звичайно, всі ці проблеми мають негативний вплив на розвиток ЄС та особливо Євросоюзу. Постійні кризи підривають авторитет союзу

зсередини. Саме через це перспективи розвитку валютного союзу залежать від рішень та рішучих дій представників валютного союзу.

Список використаних джерел

1. Х. Андерсон. Непроста історія створення євро. // BBC News Україна, 2019. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-cap-48623654>
2. Безрукова О, Свічкарь В. Європейська валютна система: проблеми та розробки перспективної оцінки. // Економіка і регіони № 1, 2019.
3. Данилишин Б. Ювілей євро : як змінив ЄС день народження єдиної валюти. // Економічна правда, 2019. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/01/17/644375/>
4. Індекс купівельної спроможності в Єврозоні. Investing.com. URL: <https://ru.investing.com/economic-calendar/cpi-68>
5. Калмиков О. Коронакриза в Європі буде гірше світової. // BBC News Україна, 2020. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-52354037>
6. Матяш Т. Інфляція в єврозоні досягла рекордних 8,1%. // LB.ua, 2022. URL: https://lb.ua/world/2022/05/31/518544_inflyatsiya_ievrozoni_dosyagla.html
7. Пацківський С. С. Криза євро і фінансово-боргова криза Євросоюзу. // Ефективна економіка №5, 2010.
8. Сіденко В. Р. Кризові процеси у розвитку інтеграції в ЄС : витоки та перспективи. // Економіка і прогнозування № 1, 2017.

Черевко А. І., Третяк Я. В., здобувачки вищої освіти 3 курсу групи ФК-191
Науковий керівник – **Парубець О. М.,** к.е.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВІЙНИ

Стійка економіка країни, одна з основних та найпотужніших видів зброї проти війни з агресором. При цьому війна завжди є тяжким фактором від'ємного зростання економіки та загального розвитку країни. Триває чотири місяці повномасштабної війни Росії проти України. Протягом цього періоду було виявлено велику кількість недоліків у фінансово-економічній системі України, які не дозволяють якісно стримувати зовнішню та внутрішньоекономічну напругу. Незважаючи на це, економіка країни продовжує своє функціонування, органи державної виконавчої влади стримують рівень інфляційних процесів, забезпечують стабільність фінансової і економічної системи держави, роблять все можливе для розвитку зовнішньоекономічної діяльності та отриманню Україною міжнародної фінансової допомоги. Для розуміння головних фінансових-економічних наслідків війни слід розглянути її негативний вплив на бюджетну сферу, валютний ринок та банківський сектор.

Військові дії чи не найперше вдарили по бюджетній сфері України. Більшість незахищених бюджетних видатків почали перетікати на збільшення військових видатків. При цьому зростають обсяги коштів, необхідних для забезпечення стабільної діяльності соціальної сфери та медичної системи, фінансування об'єктів інфраструктури, зокрема комунальної, транспортно-дорожньої, фінансової, виробничої, які зазнали руйнувань та потребують значної суми коштів на відновлення.

За словами міністра фінансів Сергія Марченко втрати бюджету за кожен день війни складають близько 2 млрд грн [1].

На фоні зростання витрат державного бюджету відбувається зменшення надходжень до дохідної частини. Відомо, що одним з головних джерел формування бюджету є податкові надходження. Тимчасова окупація територій, призупинення підприємницької діяльності, втрата і скорочення робочих місць призводять до зменшення обсягу податків і зборів у доходах бюджету [1, 2].

Якщо суто порівнювати доходи та видатки у 2021 році за перш 4 місяці та за той же період у 2022 році, то одразу можна помітити, що дохідна частина бюджету значно збільшується у 2022 році в порівнянні з тим же періодом 2021 року. Разом з цим має місце